

KLD

Dato 07.09.2025

v/Seksjon for kunnskap, globalt miljøsamarbeid

Vår ref.: H .Bjørge

og sirkulær økonomi

Høringsinnspill fra NHO Service og Handel til «Ikke rett fram»

NHO Service og Handel representerer seks bransjene Handel, Drift og Service, Sikkerhet og Beredskap, Bemanning og Rekruttering, Arbeid og Inkludering samt Norske Frisører og Velvære Forbund. Innen Handel representerer vi over 1800 medlemsbedrifter, med mer enn 25 000 ansatte.

Det vises til rapport fra Ekspertgruppen for utredning av virkemidler for å fremme sirkulære aktiviteter.

NHO Service og Handel representerer samlet 84 000 årsverk fordelt på 7250 bedrifter, og våre bedrifter er sentrale aktører i overgangen til en mer sirkulær økonomi. Vi støtter regjeringens mål om å styrke sirkulær bærekraftig verdiskaping og utvikle nye sirkulære forretningsmodeller.

For å lykkes må tiltakene være forutsigbare, EØS-harmoniserte og i størst mulig grad konkurransenøytrale. Særnorske avgifter, komplekse rapporteringskrav eller fragmenterte tiltak vil svekke både konkurransekraft og omstillingsevne. Vi understreker derfor behovet for enkle og proporsjonale virkemidler, grundige konsekvensutredninger og systematisk forenkling.

Det vises også til nedleggelsen av Regelrådet. En faglig nøytral motstemme i kvalitetssikringen og forberedelsene til lovgivningen om reglens modenhet og konsekvenser for næringslivet, er kraftig redusert. Erfaringsvis er konsekvensutredninger overfor næringslivet det svakeste utredede punkt i lov eller forskriftsforslag. I lys av dette bør også slike forslag som legger nye og ytterligere administrative ordninger på næringslivet, gjennom egne utredninger med vekt på alminnelige bedrifters samlede regulering. Nye ordninger må møtes med andre relevante administrative lettelser – dersom omstillingen skal resultere i konkurransedyktige bedrifter.

Våre synspunkter i korthet:

- **Harmonisering i EØS området.** Ingen ytterligere særnorske avgifter eller rapporteringsformat innen eksempelvis elektronikk, tekstil eller plast.
- **Merverdiavgift (MVA):** Fjern MVA for å få fart på «reparasjon- og ombruksøkonomien». Utvalget åpner også for MVA-stimulans for brukthandel (ombruk).
- **Tekstil:** Den foreslåtte tekstilavgiften mangler dokumentasjon på hvilken type effekt den har på den sirkulære etterspørselen. Bedriftene er forberedt på at produsentansvarsordning innføres, men i samsvar med EØS-regelverket. Særlig gjelder det rapporteringskrav/format og virkemidlene knyttet til økodesign. VOEC-ordningen: tekstiltoll bør i utgangspunktet fjernes, eventuelt at hullene i VOEC ordningen tettes/endres som utvalget foreslår. Det er også viktig å styrke håndverksfag innen tekstil, herunder utvikling av fagbrev og reparasjonskompetanse.

- Særlig om avfall og tekstil: Man må være oppmerksom på hvordan de ulike kommende regelsettene kan påvirke norsk praksis rundt begrepet "avfall". Det er viktig å beholde donoravgrensningen og at innbyggerne ansvaret for å ta bevisste valg, sortere og velge selv. Og det virker imot sin hensikt at en hel kategori som tekstiler til ombruk skal flyttes ned i avfallshierarkiet, utelukkende fordi man ikke har vært presis i gjennomføringen ved å opprettholde avgrensningen av avfall mot donerte tekstiler. Dette kan også få utilsiktede konsekvenser for de ideelle innsamlerne og kvaliteten på det som gis/doneres..
- **Plast:** Emballasjeforordning, SUP-direktiv, avfallsforskriften, plastpakt og produsentansvar ivaretar allerede verdikjeden tilknyttet plast. En særnorsk avgift på plast bør ikke innføres på toppen av alt dette. Norge må ha full harmonisering med EU på dette punktet.
- **Elektronikk:** Det er viktig at Norge følger utviklingen i EU tett med hensyn til gjennomføringen av regelverk som øker kravet til reparerbare EE-produkter og som styrker forbrukerrettigheter for reparasjon, jf. EUs økodesignforordning og EUs reparasjonsdirektiv.
- **Tverrgående temaer:**
 - *Forbrukerregler:* Lovfest selgers rett til å erstatte/omlevere med mangelfri brukte varer.
 - *Offentlig etterspørsel og anskaffelsesregimer:* Innkjøpskrav og samfunnshensyn må ikke bli et uforutsigbart kravvelde som ikke behandler kravene i sammenheng. Omstilling av verdikjeder må møtes med balanserte og økonomisk bærekraftige kontrakter. Tekniske spesifikasjoner må åpnes for å drive frem utleie og tjenestekjøp som alternativ til tradisjonelle anskaffelser.

Vi har valgt å kommentere utvalgte kapitler (7 MVA, 8 Temaer på tvers, 9 Plast, 10 Elektronikk, 12 Tekstil og 15 Avfall).

Overordnede betraktninger

Bedriftene er særlig bekymret for konkurransekraften i Europa, og peker på at Norge ikke står sterkere enn EU-land i dette bildet. Rapporten er omfattende og detaljert, og er illustrerende for hvordan tiltak på ett område får konsekvenser i andre deler av verdikjeden. Ikke sjelden vil det være konflikt mellom bedriftenes samlede ressurser og de administrative tilleggskravene som stilles til bedriftene ved oppfølging av tiltakene. Dette understreker kompleksiteten i reguleringene, og at næringslivet som bærer kostnadene for omstillingen ofte møter målkonflikter, økte rapporteringskrav og overlappende reguleringer.

Et hovedbudskap fra bedriftene er derfor at utvikling av lover og nasjonale strategier på området må kombineres med:

- grundige tverrgående konsekvensanalyser for bedriftene utover de primære miljø- og sirkulære målsetningene
- evaluering av eksisterende regelverk, og
- systematiske forenklingsprosesser for de aktørene som omfattes.

Prinsipper for virkemiddelbruk

Innledningsvis vil vi understreke at virkemidler og regelverk bør utformes slik at de:

- legger til rette for en gradvis og forutsigbar overgang til et mer sirkulært næringsliv, med standardiserte og forenklede rapporteringskrav,

- ivaretar prinsippet om likebehandling på tvers av bransjer og aktører,
- fremmer innovasjon og mangfold i sirkulære forretningsmodeller, uten å favorisere enkelte produkter eller bransjer på forhånd for mangfoldig innovasjon og fremvekst av bredt spekter av nye forretningsmodeller.

Omstilling og forenkling må ses i sammenheng. Bedriftene må ikke bli prøvekluter for stadig nye tiltak, men gis mulighet til å fase inn løsninger gjennom «delvis erfarte modeller». Samtidig må nye rapporteringskrav og administrative ordninger reduseres, og dobbelt- eller trippelkrav fjernes der de overlapper. Regelverket må gjøre det enkelt for bedriftene å være motorer i den sirkulære økonomien.

Felles europeiske rammer

Sirkulærøkonomien handler i siste instans om hvilke bedrifter og arbeidsplasser Norge legger til rette for i fremtiden. Krav til produkters kvalitet, holdbarhet og reparerbart vil være sentrale drivere. Vi støtter utviklingen av slike krav, men understreker at dette må skje i takt med EØS-området. Norske særreguleringer og særavgifter vil kunne svekke konkurranseevnen og skape uforutsigbarhet for bedriftene.

Kommentarer til enkelte av kapitlene

Nedenfor følger et utvalg av kapitler som vi kommenter, men uten å gå inn på alle sider av forslaget i denne omgang. Vi legger til grunn at i den grad forslagene blir fulgt opp, vil det bli enkeltstående høringer på forslagene og med god mulighet for mer detaljerte innspill.

NHO Service og Handel ønsker å gi noen relativt overordnede synspunkter på de temaene som ekspertgruppen har reist i kapittel 7 (Merverdiavgift), 8 (Temaer på tvers) 9 (Plast), 10 (Elektronikk), 12 (Tekstil) og 15 (Avfall). For enkelte temaer er det kommentert noe mer i detalj.

Kapittel 7 Merverdiavgift som virkemiddel for økt sirkulærøkonomi, herunder brukthandel og reparasjoner

Utvalgets forslag er blant annet:

- Dagens merverdiavgiftsfritak (nullsatser) og reduserte satser avvikles,
- Reparasjoner: støtte gis gjennom direkte støtte som en reparasjonsordning, og ikke gjennom fritak for merverdiavgift.
- Brukte varer: direkte tilskudd til omsetning av brukte varer hos næringsdrivende eller ved fritak i merverdiavgiften.
- Det bør vurderes å innføre en adgang til utdeling av andre ukurante varer uten å utløse uttaksmerverdiavgift, men avgrensningen av denne adgangen må utredes nærmere.

Vår kommentar: Skal ombruk, leie og gjenbruk ta seg opp til bærekraftig forretningsnivåer i Norge, må vi ha virkemidler som stimulerer til dette.

Ekspertutvalget anbefaler ikke momskutt på reparasjoner, men signaliserte at momskutt for brukthandel kan vurderes videre. Som alternativ foreslås en bransjefinansiert reparasjonsordning via gebyr på nye produkter innen elektronikk og tekstil.

NHO Service og Handel mener som utgangspunkt MVA-systemet er godt egnet for umiddelbare markedsomstillinger slik at etterspørsel for reparasjoner og brukthandel kan utvikles i nær fremtid fremfor kassering og nyanskaffelse.

NHO Service og Handel har lenge anbefalt å fjerne moms på brukthandel og reparasjoner av utstyr for å få mer bærekraftige løsninger innenfor handel. Vi har merket oss at ekspertutvalget i sin rapport primært har anbefalt andre virkemidler. Det er uansett etter vår mening avgjørende å få på plass incentiver som bidrar til mer brukthandel, reparasjoner og utleie av utstyr, og som gjør det mer lønnsomt for handelsbedriftene å tilby slike løsninger. Det er resultatet og like konkurransevilkår som er viktig for å endre og eventuelt skape bærekraftige arbeidsplasser.

NHO Service og Handel er åpne for alternative tiltak så lenge det gir samme effekt, men understreker at incentivene må være reelle, administrativt enkelt å håndtere og de må effektivt fremme et marked for korrigerte handelsmønstre.

Kapittel 8: Temaer på tvers

Utvalget gir i dette kapitlet forslag til ulike tverrgående temaer som endring av forbrukerrettigheter, økt satsing bransjevis og nasjonale standarder som kan fremme utviklingen av sirkulærøkonomi, datadeling, anbefalinger om langsiktige bedriftsvennlige strategier, reparasjonsordninger (bransjevis) og offentlige innkjøpsmakt m.m. Utvalget understreker viktigheten av at virkemidlene bør være forutsigbare og tilrettelegge for at næringslivet kan legge langsiktige strategier for omstilling mot mer bærekraftige og sirkulære praksiser.

Vår kommentar: Tiltakene og konsekvensene for næringslivet må sees i sammenheng. Vi støtter ekspertgruppens anbefaling om å etablere en sterkere og mer koordinert langsiktig statlig innsats for å realisere potensialet i sirkulær økonomi. Herunder tilrettelegge for reguleringsmekanismer som bransjemessige eller nasjonale standarder. Dette forutsetter først og fremst en helhetlig, tverrdepartemental tilnærming, der virkemiddelutvikling og regelverksarbeid sees i sammenheng på tvers av klima-, nærings-, forbruker-, miljø- og digitaliseringspolitikken. Dagens fragmenterte ansvar og ulike faglige føringer kan hindre effektive og helhetlige løsninger.

For å lykkes må det etableres strukturer som sikrer langsiktig og forpliktende samarbeid mellom myndigheter og næringsliv. Det bør skapes arenaer for dialog, innovasjon og politikktutvikling, der aktører fra ulike bransjer kan dele erfaringer og lære av hverandre. I dette kreves også ekstraordinær veiledning fra myndighetene om konkurranseregler– Skal det sirkulære drives frem av bedriftsomstillinger må også det bli tydelig hvor bedrifter kan samarbeide om løsninger innen samme bransje.

Vi mener også at det bør satses mer systematisk på åpne pilotprosesser og forsøk med nye virkemidler. Dette vil gi verdifull innsikt i hvilke tiltak som fungerer i praksis, og legge til rette for justering og oppskalering for nasjonal implementering. Datadeling og felles evalueringsrammer bør være en integrert del av dette arbeidet.

Samtidig er det avgjørende at styringsstrukturene ikke blir unødvendig komplekse eller byråkratiske. Tiltakene må være rettet mot praktisk gjennomførbare løsninger, rask innovasjon, skalerbare og bred deltakelse fra næringslivet. Målet må være å skape tillit til prosessene, forutsigbare rammer og tilstrekkelig handlingsrom slik at aktørene kan utvikle lønnsomme og bærekraftige løsninger i tråd med egne forretningsmodeller.

Særlig om forbrukerrettigheter

- Vi støtter at retten for selger til å bruke en mangelfri, brukt vare som erstatningsvare ved mangler (omlevering), lovfestes.
- Standardisert produktinformasjon: Vi ser et behov for mer tilgjengelig og standardisert produktinformasjon. Bedriftsforenkling må være et gjennomgående tema i metode for rapportering. Forbrukere bør ha enkel tilgang til tydelig og sammenlignbar informasjon om produkters forventede levetid, "reparerbarhet" og tilgjengelighet av reservedeler. Dette vil ikke bare gjøre det lettere å ta bærekraftige valg, men også gi næringsaktørene sterke insentiver til kontinuerlig produktforbedring. Dette forutsetter dog at en slik informasjonsplikt ikke er frivillig, men forankres i EØS-regelverket. På den måten etableres en felles standard for hele det indre markedet, som både styrker rettferdig konkurranse og fremmer bærekraftige løsninger på tvers av landegrenser.

Særlig om offentlige anskaffelser: Omstillingen må følges opp med gjensidig bærekraftige kontraktskrav og etterspørselsmetode.

Dersom det offentlige virkelig ønsker å bruke innkjøpsmakten mer ressursvennlig for bedriftene og forsere målsetningen, må det være høyere faglig samordning av krav og kriterier i den kollektive innkjøpsmakten. Slik situasjonen fremstår i dag, vitner utviklingen om en grunnleggende mangel på forståelse for hva som faktisk kreves for å sikre både lønnsomhet og langsiktig omstillingsevne i næringslivet. Oppdragsgiver må være en del av løsningen, ikke bare en "ensidig krevende kunde". Nedenfor peker vi på noen sammenhenger som vi opplever som en samlet tilbakemelding fra bedrifter om hindringer for å konsentrere omstillingen mot sirkulær ressursbruk. Det berører f.eks. mangel på samarbeidsmodeller, balanserte risiko- og kontraktsvilkår, unødvendig ressursbruk av rapporteringer som verken er treffende eller målrettet, manglende utviklingsperspektiver i kontraktsperioden og lite funderte sanksjonsmodeller som avskrekker deltakelse i det dette markedet.

- **Åpne kravene til "hva som anskaffes":** NHO Service og Handel får klare tilbakemeldinger fra bedriftene om store forskjeller mellom oppdragsgivere i hvordan anskaffelser brukes som virkemiddel i omstillingen. Det er nødvendig å gå fra detaljerte kjøpsbestillinger til spesifikasjoner basert på ytelse og funksjonalitet. For eksempel kan møbler etterspørres med vekt på funksjon og fleksible arbeidsplassløsninger, noe som åpner markedet for ombruk. Tilsvarende kan det offentlige oftere åpne for alternative tilbud som tillater leveranse av tjenester i samme konkurranse som kjøp eller leie av fysiske produkter. Dette gir større rom for innovative og sirkulære tilbud, inkludert brukte produkter, reparerte varer eller tjenester som dekker behovet uten at det kjøpes inn nytt. Videre bør det stilles krav til levetid, reparerbare og bruk av "ombrukte" eller gjenbrukbare komponenter der det er relevant.

Dette er ikke nye problemstillinger, men fortsatt ser vi at utdaterte tekniske spesifikasjoner ofte utelukker innovative eller andre leveringsformer og fører til anskaffelser basert på gamle konkurransegrunnlag. For å realisere dette i praksis, må det bygges kompetanse i offentlige innkjøpsmiljøer over hele landet, og utvikles enkel veiledning og verktøy som hjelper innkjøpere å etterspørre alternative løsninger på en profesjonell og rettssikker måte.

- **Omstilling handler også om balanserte kontrakter.** Å fremme gjensidig verdiskapning for partene, ikke kun krevende kunde. I en tid med store endringer i alle ledd, er det avgjørende at kontrakter med det offentlige har en forsvarlig fordelt risikoprofil. Mange bedrifter opplever i dag at kombinasjonen av omfattende administrering rundt samfunnskrav og ubalanserte

kommersielle vilkår ikke er bærekraftig. Kontraktene er ofte preget av ensidige og uforutsigbare bøteregimer, uforholdsmessig dokumentasjonskrav og manglende standardisering av samme samfunnshensyn. Dette svekker det offentlige markedets attraktivitet og kan undergrave anskaffelsenens rolle som drivkraft for sirkulær omstilling.

- **Gjeldende lovpålagt 30% - regelen om vektning av miljø og klima egenskaper (tildelingskriterier):** Det er mulig regelen gjør det enklere å synliggjøre miljø og klimavurderinger ved anskaffelser, men det er liten kontroll på kunnskapen ved bruken eller hva man faktisk bidrar til. Substansen, proporsjonaliteten, sammenhengen og kvaliteten på krav og kriterier er viktigere for de rette tiltakene enn 30% regelen. I så måte deler vi syn med Anskaffelsesutvalget i deres utredning. Det er bedre å sikre tverrfaglig basert måloppnåelse og reell miljøeffekt gjennom krav til ytelsen enn å operere strengt og nær ubetinget med en fast miljøvektning på 30 %. Det er med andre ord viktigere at evalueringsressursene brukes til der oppdragsgiver har reell kunnskap, enn å praktisere 30% regel strengt. 30% regelen åpner for ofte til at oppdragsgivere skal ta stilling til minimale forskjeller mellom produkter eller tjenester, uten å føre markedet i riktig retning.
- **Samfunnskrav i offentlige anskaffelser, samarbeid - ikke kun ensidig krav- og sanksjonsregimer:** Det virker å være en utbredt idé om at stadig nye krav gjør bedriftene bedre. For enkelte virksomheter i noen segment kan dette stemme. Men summen av unike og lokale krav, og kostnadene ved å innføre særegne "samfunnsvilkår" i hver enkelt kontrakt, fungerer i praksis som en distraksjon fra nasjonale målsettinger på flere felt.

De ulike samfunnskravene som ikke er direkte anskaffelsesfaglige, må derfor utformes på en måte som er realistisk og gjennomførbar for bedriftene – ikke som et mylder av særpolitiske markeringer i hver enkelt kommune. Slike krav bør ikke innføres uten at det først foretas en grundig vurdering av de samlede konsekvensene for bedriftene, sett i lys av konkurransevilkår og kontraktsforpliktelser. Den enkelte oppdragsgiver (kommune/etat) må også vurdere hvordan kravene i sum skal følges opp, når det er ulike tilnærminger i markedet.

Altfor få offentlige innkjøpsmiljøer gjennomfører i dag reelle selvevalueringer av hva kravene faktisk innebærer i form av kostnader og ordninger for leverandørene, eller hvor treffsikre og presise de er. Ofte er det ikke selve substansen i kravene som skaper problemer, men måten de blir formulert og stilt på. Samt løpende dokumentasjonskrav som må skaffes manuelt av bedriftene til korte frister.

I offentlig anskaffelsesveiledning har det vært langt mer veiledning om kontraktskrav som vektlegger sanksjoner fremfor gjensidig utvikling. Det er et paradoks, når private oppdragsgivere oftere setter utvikling og forbedring som den primære reaksjonsform. Uforutsigbarheten og uforholdsmessigheten ved særvarianter av bøteregimer som den primære kontraktstyringen, har i senere tid medført at bedrifter ikke lenger satser på det offentlige markedet. Dette er en erkjennelse av at kompleksiteten i verdikjedene er høy, og at bedriftene vil etter hvert søke samarbeidskontrakter fremfor sanksjonsbaserte. I så måte trekkes en del bedrifter mot privatmarkedet som i større grad praktiserer samarbeidsmodeller.

Reparasjon og vedlikehold: Utvalgets forslag omhandler blant annet elektronikk og tekstiler og sko.

Reparasjon og vedlikehold er en av nøklene til økt sirkularitet, men dagens løsninger er for ofte preget av høye kostnader, dårlig tilgjengelighet og manglende teknisk støtte. For at reparasjon skal bli et reelt alternativ for både forbrukere og næringsliv, må det etableres rammeverk som gjør slike tjenester mer lønnsomme og tilgjengelige. Det er et sterkt behov for å bygge ut en landsdekkende infrastruktur for reparasjon, også utenfor byene. I denne sammenheng vises det til EUs "[Right to Repair](#)". Dette innebærer både investeringer i teknisk kompetanse, tilgang til reservedeler og utstyr, og virkemidler som støtter etablering av verksteder og tjenesteleverandører i hele landet.

Det bør også stimuleres til utvikling av nye forretningsmodeller som tilbyr reparasjon som en tjeneste, enten selvstendig eller i kombinasjon med ombruk, leasing eller serviceavtaler. For å lykkes, må det legges til rette for samarbeid mellom produsenter, handelsaktører og tjenestetilbydere, og regelverket må sikre at reparasjonsmuligheter ikke hindres av tekniske eller rettslige barrierer.

Kapittel 9 Plast

Utvalget foreslår blant annet:

EU/EØS-regelverk som er relevant for omstilling til sirkulær økonomi på plastområdet gjennomføres fortløpende og så raskt som mulig i Norge. Dette gjelder særlig emballasjeforordningen, direktivet om plastprodukter og revidert grensekryssforordning. At det innføres avgift på plastemballasje.

Vår kommentar: Vi vil understreke viktigheten av en helhetlig tilnærming i vurderingen av nye tiltak, herunder forslaget om en avgift på plastemballasje. Et slikt virkemiddel må sees i sammenheng med eksisterende og kommende initiativer fra EU, som allerede adresserer hele livsløpet til produkter – fra design for gjenbruk, via produksjon og bruk, til avfallshåndtering og materialgjenvinning. Blant annet nettopp for å redusere bruk av plast og øke kvalitet på produkter.

Europeisk regelverk stiller omfattende krav til virksomheter, både når det gjelder reduksjon i bruk av plast og overgangen til mer sirkulære løsninger. Disse kravene er utformet for å sikre høy kvalitet i miljøarbeidet og innebærer samtidig betydelige omstillingskostnader og investeringer for næringslivet.

Innføring av en nasjonal plastavgift, i tillegg til EUs krav, risikerer å virke mot sin hensikt. I stedet for å fremme sirkulære løsninger, kan en slik avgift føre til økte kostnader uten dokumentert miljøgevinst. Næringslivet må få mulighet til å tilpasse seg og etterleve de omfattende kravene som følger av EUs regelverk, uten ytterligere nasjonale ordninger som skaper usikkerhet og svekker konkurransekraften.

Vi viser i denne sammenheng også til vårt kapittel om offentlige anskaffelser. Dersom det offentlige ønsker å bidra til redusert bruk av plast, må dette gjenspeiles i innkjøpspraksisen. Det er avgjørende at offentlige innkjøp i større grad prioriterer produkter og løsninger med redusert plastbruk eller alternative materialer, for å stimulere etterspørselen etter miljøvennlige produkter og bidra til utvikling av bærekraftige markeder.

NHO Service og Handel vil fraråde innføring av en plastavgift som legger ekstra administrative kostnader på bedrifter uten å bidra til faktiske miljøeffekter. Det vil også være en særavgift, som skiller seg fra de fleste andre land og vil påvirke forbrukere av ulik økonomi.

Kapittel 10 Elektronikk

Ekspertgruppen anbefaler blant annet at: EU/EØS-regelverk som er relevante for omstilling til sirkulær økonomi på elektronikkområdet gjennomføres fortløpende og så raskt som mulig i Norge. Det foreslås også at det innføres en bransjeordning for reparasjon av elektronikk og hvitevarer. Ordningen bør organiseres gjennom en bransjeavtale, hvor bransjen selv står for fastsettelsen av et gebyr ved salg av nye produkter, som skal bidra til å finansiere ordningen. Myndighetene kan også bidra til å finansiere ordningen i en startfase for å sikre rask innføring.

Vår kommentar:

EU-regelverk som ennå ikke er gjennomført i norsk rett vil medføre nye krav til, og rammer for, Norges virkemiddelbruk for å gjøre elektronikkbransjen mer sirkulær. Det er viktig at Norge følger utviklingen i EU tett med hensyn til gjennomføringen av regelverk som øker kravet til reparerbare EE-produkter og som styrker forbrukerrettigheter for reparasjon, jf. EUs økodesignforordning og EUs reparasjonsdirektiv.

Kapittel 12 om Tekstil

Ekspertgruppen anbefaler blant annet at:

Norge følger med på EU-landenes videre arbeid med en produsentansvarsordning for madrasser og at tilsvarende ordning innføres i Norge. EU/EØS-regelverk som er relevante for å fremme sirkulær økonomi på tekstilområdet gjennomføres fortløpende og så raskt som mulig i Norge. Dette gjelder særlig revidert rammedirektiv om avfall og økodesignforordningen. At det innføres en særavgift på tekstiler. Utvalget mener avgiften bør omfatte klær, sko og husholdningstekstiler, og beregnes både ut fra vekt og antall.

Vår kommentar:

"Ny tekstilskatt eller avgift": NHO Service og Handel vil fraråde innføring av en bred tekstilavgift som legger ekstra administrative kostnader på bedrifter uten å bidra til faktiske miljøeffekter. Det vil også være en særavgift, som skiller seg fra de fleste andre land og vil påvirke forbrukere av ulik økonomi. Det er også et grunnleggende spørsmål om tiltaket er så indirekte, at det kan regnes som et egnet virkemiddel for miljøbelastningen. Det vil være en kilde til dyrere klær m.m., men det er lite forskning på hvordan dette påvirker prioriteringen i forbruket. Vi reiser spørsmål om dette blir en effekt på miljøutfordringene eller i praksis kun en ny inntekt til statskassen.

Før det vurderes å innføre en eventuell tekstilavgift, er det avgjørende at det foreligger et solid kunnskapsgrunnlag om hvordan en slik avgift faktisk vil virke i praksis. Det bør i første omgang prioriteres en helhetlig kartlegging og vurdering av hvordan en tekstilavgift vil samspille med produsentansvarsordningen og med eksisterende og kommende EU-reguleringer. Først når produsentansvaret er implementert og man har erfart hvordan ordningen fungerer, bør det vurderes om ytterligere virkemidler – som en særskilt tekstilavgift – er nødvendige og hensiktsmessige.

Produsentansvarsordning: Rapporten «*Produsentansvar for tekstiler*» overlevert oktober 2023, utarbeidet av regjeringens arbeidsgruppe hvor NHO Service og Handel har deltatt, gir viktige faglige anbefalinger om hvordan et produsentansvar for tekstiler kan innføres i Norge.

Etableringen av produsentansvar for tekstiler vil påvirke produsentene mot en del miljøvalg som kan være gunstig for måloppnåelsen. Det forutsettes at det innrettes med bred samhörighet i hva som er i det nordiske og europeiske markedet. Det må spesielt legges vekt på at finansieringen skal utelukkende omfatte hva det koster å drifte ordningen innenfor direktivets rammer.

VOEC: VOEC-ordningen som i realiteten gir fritak for toll for utenlandske aktører er i disfavør for norske handelsbedrifter og er sterkt konkurransevridende. Vi mener derfor at tollavgift bør avskaffes. Et minimum er at det oppkreves tollavgift i VOEC-ordningen.

Oppfordring

Bedriftene er klare til å bidra til sirkulær omstilling, men virkemidlene må utformes slik at de:

- Harmoniseres i EØS – ingen særnorske skatter eller rapporteringsformat.
- Stimulerer ombruk og reparasjon – fjern MVA på reparasjoner og brukthandel, fremfor nye særavgifter.
- Unngår lite treffsikre virkemidler – avgifter for tekstil, elektronikk og plast må ikke innføres uten solid kunnskapsgrunnlag og samspill med produsentansvarsordninger.
- Gjør anskaffelser til et virkemiddel, ikke et hinder – krav må være balanserte, samordnede og legge til rette for innovative og sirkulære løsninger.
- Sikrer forenkling og konkurransekraft – nye ordninger må motsvares med andre lettelsers, slik at bedrifter kan være drivkraften i sirkulærøkonomien.

Vi ser frem til å samarbeide om tiltak som kombinerer sirkulær økonomi med økt verdiskaping og flere bærekraftige arbeidsplasser. Ved spørsmål om høringssvaret ber vi om at dette rettes til advokat og spesialrådgiver Henrik Bjørge på e-post jhb@nhosh.no.

Med hilsen

NHO SH

Vegard Einan

Administrerende direktør

Linda Vist

Jorulf Brøvig Slide

Bransjedirektør Handel

Bransjedirektør for Drift og Service